

FIDIN

ANTIBIOTICARAPPORTAGE 2007

**opgesteld door
de FIDIN Werkgroep Antibioticumbeleid**

september 2008

Den Haag

INLEIDING

Eind december 2007 heeft Minister Verburg haar plan van aanpak gepresenteerd om te komen tot een daadwerkelijke vermindering van antibioticagebruik en antibioticaresistentie in de dierhouderij.¹ In het plan van aanpak wordt aangegeven dat het antibioticagebruik bij dieren in de afgelopen tien jaar met 55% is toegenomen, terwijl dit niet is te verklaren door een toename van de veestapel in deze periode. Ook wordt aangegeven dat het resistentieniveau van diverse onderzochte bacteriën bij landbouwhuisdieren de laatste jaren in alle sectoren een toenemende trend vertoont.

In het plan van aanpak geeft de Minister de sector de kans om uit zichzelf het gebruik van antibiotica aanzienlijk te verminderen. Veehouders moeten alles in het werk stellen om dieren groot te brengen zonder gebruik te maken van antibiotica. Alleen in geval van ziekte moeten antibiotica worden gebruikt, maar dit mag geen standaardbehandeling zijn. Daarbij dienen de veehouders zich laten leiden door diergeneeskundig advies van de dierenarts. De dierenarts is de poortwachter van een verantwoord antibioticagebruik.

De Minister ziet hierbij ook een rol voor de producenten van en handelaren in antibiotica. Zij dienen een verantwoord restrictief antibioticagebruik als principe te ondersteunen en daar in voorlichting naar afnemers en voorschrijvers voldoende aandacht aan te geven. De Minister ziet voor de overheid de taak om onderzoek te initiëren, om meer inzicht te krijgen in resistentieontwikkeling en antibioticagebruik en de relatie daartussen. Tevens ziet zij als taken van de overheid: bewustwording door voorlichting evenals monitoring van gebruik van antibiotica en van de prevalentie van resistentie.

De FIDIN ondersteunt het beleid om tot een verantwoord antibioticagebruik te komen en spant zich daar ook voor in.

In de eerste plaats wil de FIDIN graag bijdragen aan een verbetering van de monitoring van het diergeneesmiddelengebruik. Naast de publicatie van haar jaarlijkse antibioticarapportage, werkt de FIDIN gezamenlijk met de KNMvD en AUV in Stichting VETbase, aan de totstandkoming van een centrale infrastructuur voor de veterinaire branche. De centrale infrastructuur zal dierenartsen de mogelijkheid geven het eigen voorschrijfbeleid van diergeneesmiddelen te benchmarken met het voorschrijfbeleid van andere dierenartsen. Op die wijze kan Stichting VETbase bijdragen aan de totstandkoming van “best practices”.

In de tweede plaats heeft de FIDIN het initiatief genomen om de Code voor de Aanprijzing van Veterinaire Producten aan te scherpen. Informatie richting professionele veehouders mag geen puur promotioneel karakter hebben dat mogelijk aanzet tot overmatig gebruik.

Verder werkt de FIDIN samen met de KNMvD en boerenorganisaties om voorlichtingsposters te ontwikkelen over verantwoord diergeneesmiddelengebruik, gericht op de veehouder.

¹ TK 29683, nr. 16 van 17 december 2007.

Ten slotte heeft de FIDIN een symposium georganiseerd waar deskundigen spreken over mogelijke oorzaken in de veehouderij waardoor dieren ziek worden. Het gaat daarbij om de invloed van, onder andere, huisvesting, diervoeding en genetische selectie op de gezondheid van het dier. Beter inzicht in deze oorzaken kan leiden tot gerichte maatregelen die bijdragen aan de gezondheid en welzijn van het dier.

RESULTATEN VAN DE MONITORING 2007

In lijn met de vorige jaren, zijn de verschillende antibiotica ingedeeld in 6 hoofdgroepen. In 2007 is de volgende afzet van verschillende groepen antibiotica gemeten:

Groepen antibiotica	kg actieve stof (x 1000) in 2007	verschil kg t.o.v. 2006	verschil% t.o.v. 2006	% van het totale gebruik
Penicillinen/cefalosporinen	64	4	7 %	11 %
Tetracyclinen	338	20	6 %	57 %
Macroliden	58	14	31 %	10 %
Aminoglycosiden	12	1	12 %	2 %
Fluoroquinolonen	9	2	27 %	2 %
Trimethoprim/sulfa's	101	6	6 %	17 %
Andere	8	-	5 %	1 %
Totaal diergeneesmiddelen	590	47	9 %	100 %

In vergelijking tot 2006, is het totale door de FIDIN-leden gerapporteerde diergeneeskundige gebruik in kilogrammen actieve stof, met 9% toegenomen (met 47 ton). De categorie tetracyclinen vertegenwoordigt bijna 60% van het totale diergeneeskundige gebruik. Circa 90% van het volume betreft orale middelen voor koppelmedicatie (zoals premixen, topdressings en drinkwatermedicatie). Het gebruik van de nieuwere fluoroquinolonen (danofloxacin, difloxacin, enrofloxacin en marbofloxacin) is in 2007 ten opzichte van 2006 met 24% toegenomen.

Mogelijke verklaringen voor de toename

De veestapel is in 2007 ten opzichte van 2006 nauwelijks gewijzigd. Het aantal runderen is min of meer gelijk gebleven op 3,7 miljoen. Het aantal varkens is iets toegenomen tot 11,7 miljoen dieren. De aantallen pluimvee waren in 2007 circa 93 miljoen kippen.²

Zeker de helft van de stijging kan worden verklaard door voorraadvorming van antibiotica door de dierenarts vóór de jaarwisseling, veroorzaakt door verwachte prijsstijgingen. Het volume in het vierde kwartaal 2007 was aanzienlijk hoger dan voorgaande jaren, terwijl het gemeten volume in het eerste kwartaal 2008 aanzienlijk lager blijkt te zijn. Een andere oorzaak kan worden gezocht in een toename van de infectiedruk door de verdere schaalvergroting van de bedrijven, het verbod op de

² CBS Landbouwtelling 2007.

antimicrobiële groeibevorderaars en de verandering van de kwaliteit van het diervoer. De infecties betreffen geen nieuwe ziekten, maar de bekende (luchtweg- en darm) aandoeningen.

De toename van het gebruik betreft met name de orale toepassing van macroliden, zoals tylosine, alsmede doxycycline en sulfadiazine (tezamen 90% van de stijging). Deze middelen worden met name ingezet bij de bestrijding van PIA bij varkens en clostridium en darmziekten bij kalveren.

CONCLUSIES

- De FIDIN blijft bijdragen aan een verantwoord antibioticabeleid door verbetering van de monitoring van diergeneesmiddelengebruik, aanscherping van de Code voor de Aanprijzing van Veterinaire Producten, ontwikkeling van voorlichtingsposters over een verantwoord diergeneesmiddelengebruik, gericht op veehouders en de organisatie van een symposium waarin oorzaken die dieren in de veehouderij ziek maken, worden belicht.
- Circa 60% van het totale diergeneeskundig gebruik van antibiotica bestaat uit tetracyclinen, relatief “oude” middelen.
- Minder dan 0,2% bestaat uit het gebruik van ‘nieuwe’ fluoroquinolonen.
- Ruim 90% van het gebruik van antimicrobiële diergeneesmiddelen betreft orale middelen.
- De toename met 47 ton in 2007 ten opzichte van 2006 kan voor minstens de helft worden verklaard door voorraadvorming door dierenartsen in het vierde kwartaal 2007, anticiperend op een prijstoename in 2008.

Voor vragen kunt u contact opnemen met
het FIDIN secretariaat
Mr Drs J.F. Schutte

Tel. nr.: 070-750.31.00

E-mail: fidin@fidin.nl